

Nr 231.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående rätt för vissa militära beställningshavare att tillgodoräkna sig tid för anställning i finsk tjänst för placering i löneklass m. m.; given Stockholms slott den 19 april 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att biträda de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19 april 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Sköld:

I skrivelse den 29 mars 1940 har överbefälhavaren över rikets försvarskrafter gjort framställning om rätt för den militära personal, som erhållit avsked från anställning vid svenska försvarsväsendet för att såsom frivillig inträda i finsk krigstjänst, att vid återinträde i tjänst vid svenska försvarsväsendet få i lönehänseende m. m. tillgodoräkna sig tjänstgöringen i finsk tjänst såsom fullgjord i tidigare vid svenska krigsmakten innehavda beställningar.

Arméförvaltningens civila departement har i utlåtande i ärendet den 5 april 1940 förklarar sig utgå ifrån att med överbefälhavarens framställning närmast åsyftades militär och civilmilitär personal, som avgått från beställning å aktiv stat för att såsom frivillig inträda i finsk krigstjänst. Med denna utgångspunkt har departementet anfört följande:

I fråga om de i framställningen avsedda beställningshavare, å vilka militära avlöningsreglementet vinner tillämpning i och med det att vederbörande medgives återinträde i beställning å aktiv stat, lär Kungl. Maj:t jämlikt 13 § 1 mom. andra stycket respektive för civilmilitär beställningshavare 14 § 3 mom. sista stycket nämnda reglemente kunna medgiva, att för vederbörandes placering i löneklass i respektive beställning må tagas i beräkning före erhållet avsked från beställning å aktiv stat infallande anställningstid.

Beträffande fast anställt manskap torde vederbörande truppförbandschef kunna lämna motsvarande medgivande.

Vidkommande åter den tid, personalen haft avsked från beställning å aktiv stat för fullgörande av utländsk krigstjänst, lär densamma icke utan riksdagens medgivande få tagas i beräkning för bestämmande av vederbörandes löneställning.

Motsvarande spörsmål som det här förevarande var föremål för statsmakternas överväganden år 1937, då fråga förelåg om rätt för kaptenen N. E. Bouveng samt löjtnanterna A. W. Thorburn och G. V. Heuman att för uppflyttning i löneklass enligt vederbörligt avlöningsreglemente tillgodoräknas tid, varunder de åtnjutit tjänstledighet från sina innehavda beställningar vid svenska krigsmakten för fullgörande av tjänstgöring vid etiopiska försvarsväsendet (jämför Kungl. Maj:ts proposition nr 117/37).

Föredragande departementschefen ansåg sig vid propositionens framläggande böra biträda myndigheternas förslag, att den tid, varunder ifrågavarande officerare åtnjutit tjänstledighet för tjänstgöring eller förberedelse till tjänstgöring inom etiopiska armén finge räknas dem tillgodo för placering i löneklass enligt vederbörligt avlöningsreglemente. I likhet med lönenämnden fann departementschefen sig däremot icke kunna tillstyrka, att jämväl den tid, varunder vederbörande officerare efter erhållet avsked från av dem tidigare innehavda beställningar vid svenska krigsmakten tjänstgjort inom etiopiska armén, räknades dem tillgodo för löneklassplacering.

I skrivelse den 27 april 1937, nr 201, förklarade sig riksdagen icke hava funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag.

Efter att hava erinrat om att civila departementet i utlåtanden den 9 oktober 1936 i nyssberörda propositionsärenden hävdade den åsikten, att de ifrågavarande officerarna för uppflyttning i löneklass borde få såsom tjänstetid tillgodoräkna jämväl den tid, varunder de haft avsked från sina beställningar vid krigsmakten för tjänstgöring inom etiopiska armén, har departementet i förevarande ärende ytterligare anfört:

Den uppfattning, åt vilken departementet sålunda tidigare givit uttryck, anser departementet sig alltjämt böra vidhålla. Det må framhållas, att de förhållanden, under vilka i föreliggande framställning avsedda beställningshavare verkat under sin anställning i finsk krigstjänst, låra medföra, att de därvid vunna erfarenheterna i än högre grad än beträffande de i 1937 års riksdagsbeslut avsedda fallen bliva till gagn för deras fortsatta militära verksamhet i hemlandet. Överhuvudtaget synas omständigheterna i förevarande fall vara av beskaffenhet att böra föranleda ett bedömande ur vidsträcktare synpunkter än dem, man i de åberopade fallen haft anledning anlägga.

Det synes alltså departementet skäligt, att vid vederbörande beställningshavares återinträde i beställning å aktiv stat och vid deras framtida befordran det må så anses, som om avbrott i anställningen icke ägt rum utan vederbörande under tiden för avskedet bestritt den beställning, han vid avskedet innehade.

Vid bifall härtill skulle en var av ifrågavarande beställningshavare vid återinträde i sin förutvarande beställning erhålla samma löneställning som omedelbart före avskedet och därjämte för löneklassplacering få taga i beräkning den tid, avbrottet varat.

På sätt överbefälhavaren föreslagit och civila departementet tillstyrkt *Departements-
chefen.* synes det även mig vara med rätt och billighet överensstämmande, att de beställningshavare å aktiv stat vid försvarsväsendet, vilka erhållit avsked från sina beställningar för att såsom frivilliga deltaga i det nu avslutade finsk-ryska kriget, vid återinträde i svensk tjänst få i och för uppflyttning i löneklass tillgodoräkna sig den tid de för nämnda ändamål haft avsked, under förutsättning att ansökan om återinträde i svensk tjänst sker inom en bestämd, icke alltför rymlig tid. Den 15 maj 1940 synes lämpligen böra bestämmas såsom sista dag i sådant hänseende.

Jag finner mig således böra tillstyrka, att riksdagens medgivande utverkas till att de ifrågavarande beställningshavarna vid återinträde i sagda ordning i beställningar å aktiv stat vid svenska försvarsväsendet må i fråga om löneklassplacering tillgodoräkna sig den tid de för ifrågavarande ändamål haft avsked. Medgivande att tillgodoräkna samma tid för framtida befordran torde kunna av Kungl. Maj:t meddelas utan riksdagens medverkan.

I detta sammanhang torde böra för riksdagen anmälas, att Kungl. Maj:t genom särskilda beslut redan vidtagit åtgärder för inplacering av de ifrågavarande personerna i motsvarande beställningar som de före avskedet innehade. Sålunda har Kungl. Maj:t vid medgivande för förutvarande officerare och likställda att återinträda i tjänst förklarat, att av dem före avskedet innehavda fullmakter (konstitutorial etc.) å beställningar (anställningar) vid försvarsväsendet från och med dagen för återinträdet ånyo skola vara gällande, med de rättigheter och skyldigheter som därav följa. Likaså har Kungl. Maj:t bemyndigat vederbörande försvarsgrenschefer m. fl. att, envar i vad på honom ankommer, på ansökan meddela förutvarande extra ordinarie fänrikar, landstormsofficerare, underofficerare (likställda) samt beställningshavare av manskapet, som senast den 15 maj 1940 därom göra ansökan, tillstånd att återinträda i tjänst i motsvarande beställningar (anställningar) som de vid avskedet innehade och tillika förklarat, att vid avskedet innehavda fullmakter etc. från och med dagen för inträdet ånyo skulle vara gällande. Därjämte har Kungl. Maj:t medgivit, att i de fall, där vakans i vederbörlig manskapsgrad icke finnes, anställningen finge, intill dess vakans uppstode, ske över stat, därvid samtliga de förnåner finge tillgodonjutas, som skulle hava tillkommit vederbörande i beställning å stat.

I anslutning till det anförda torde jämväl böra upptagas frågan om rätt för värnpliktiga, vilka fullgjort frivillig krigstjänstgöring i Finland, att få

tillgodoräkna denna tjänstgöring såsom fullgjord enligt värnpliktslagens bestämmelser, för den händelse den ägt rum under tid, då tjänstgöring enligt värnpliktslagen skulle hava fullgjorts. Överbefälhavaren har i skrivelse den 16 april 1940 gjort framställning i sådant syfte, därvid han emellertid framhållit, att de ifrågakvarande värnpliktiga icke syntes mot egen önskan böra förvägras att fullgöra sådan värnpliktstjänstgöring, från vilken de erhållit uppskov för frivillig tjänstgöring i Finland. — För egen del finner jag i likhet med överbefälhavaren det vara rimligt, att de värnpliktiga, vilka skulle hava fullgjort värnpliktstjänstgöring vid svenska försvarsväsendet under den tid, då de tjänstgjort såsom frivilliga i finsk-ryska kriget, få tillgodoräkna sig denna tid såsom fullgjord värnpliktstjänstgöring. Härtill torde emellertid böra inhämtas riksdagens medgivande. Likaså ansluter jag mig till överbefälhavarens uppfattning, att därest en sådan värnpliktig ändock skulle önska fullgöra hela tjänstgöringstiden, detta icke bör förvägras honom. Framställning härom bör då få göras till vederbörande inskrivningsbefälhavare, i enlighet med föreskrifter, som torde få utfärdas i kommandoväg.

Under åberopande av det anförda och då proposition i ärendet jämlikt § 54 riksdagsordningen torde kunna avlåtas utan hinder av att den för propositioners avlämnande till riksdagen i allmänhet stadgade tiden gått till ända, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att militär och civilmilitär personal, som avgått från beställning på aktiv stat för att såsom frivillig inträda i finsk krigstjänst, må, därest ansökan om återinträde i beställning vid svenska försvarsväsendet göres senast den 15 maj 1940, för uppflyttning i löneklass enligt vederbörligt avlöningsreglemente tillgodoräknas den tid, varunder vederbörande för nämnda ändamål haft avsked,

dels ock att värnpliktiga, som fullgjort frivillig krigstjänstgöring i Finland under tid, då tjänstgöring jämlikt värnpliktslagens bestämmelser skolat fullgöras vid svenska försvarsväsendet, må tillgodoräknas tjänstgöringen i Finland såsom under motsvarande antal dagar fullgjord värnpliktstjänstgöring.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Anders Broberg.